

**DİSİPLİN MAHKEMELERİ KURULUŞU, YARGILAMA
USULÜ VE DİSİPLİN SUÇ VE CEZALARI
HAKKINDA KANUN¹**

Kanun Numarası : 477
Kabul Tarihi : 16/6/1964
Yayımlandığı Resmî Gazete: Tarih: 26/6/1964 Sayı: 11738
Yayımlandığı Düstur : Tertip: 5 Cilt: 3 Sayfa: 2691

BİRİNCİ KISIM

Disiplin Mahkemeleri Kuruluş ve Yargılama Usulü

Kuruluş:²

Madde 1 – (Değişik: 12/6/2003-4895/1 md.)

Disiplin mahkemesi savaş zamanında; tugay ve daha büyük (Deniz ve Hava Kuvvetleri ile Jandarma Genel ve Sahil Güvenlik Komutanlığında eşidi) kıt'a, karargâh ve askerî kurumlar ile Millî Savunma Bakanlığı Müsteşarlığı teşkilâtında kurulur. Sahil Güvenlik Komutanının, Jandarma Genel Komutanının, kuvvet komutanlarının ve Millî Savunma Bakanlığı Müsteşarının göstereceği lüzum üzerine veya doğrudan doğruya Genelkurmay Başkanlığınca, diğer komutanlıklar, karargâhlar veya askerî kurum amirlikleri teşkilâtında da Disiplin mahkemesi kurulabilir.

Aynı garnizonda; birden fazla disiplin mahkemesi kurulması gereken kıt'a komutanlığı, karargâh ve askerî kurum amirlikleri bulunursa, Genelkurmay Başkanlığınca yeteri kadar disiplin mahkemesi kurulması ile yetinilebilir.

Disiplin mahkemesinin başkan ve üyeleri:

Madde 2 – Disiplin mahkemesi, biri başkan ikisi üye olmak üzere üç subaydan kurulur. Astsubay, erbaş ve erlerin yargılanmalarında, üyelerden biri astsubaylardan seçilir.

Başkan üye ve yedeklerin seçimi:

Madde 3 – Başkan ve üyeler ile yedekleri, nezdinde disiplin mahkemesi kurulan komutan veya askeri kurum amiri tarafından her yılın Aralık ayında bu mahkemenin yetkisine giren birliklerdeki subay ve astsubaylar arasından kıtaya veya askeri kuruma katılış sırasına

¹ 18/3/1986 tarih ve 3269 sayılı Kanunun 21 inci maddesi ile bu Kanunda geçen "uzman çavuş" tabiri "uzman erbaş" olarak değiştirilmiştir.

² 31/1/2013 tarihli ve 6413 sayılı Kanunun 45 inci maddesiyle, bu maddenin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "Disiplin mahkemesi" ibaresi "Disiplin mahkemesi savaş zamanında" şeklinde değiştirilmiştir.

göre ve değiştirilmemek üzere bir yıl için seçilirler. Bu sıra ancak zorunlu hizmet sebepleriyle değiştirilebilir.

Başkan ve üyeleri ile yedeklerin görevlerini yapmalarına sürekli engeller çıktığında yerlerine başkaları seçilebilir.

Başkan ve üyelerin nitelikleri:

Madde 4 – Başkan ve üyelerin en az bir yıl kıta veya askeri kurumlarda hizmet görmüş olmaları, taksirli suçlar dışında bir cürüm ile hükümlü bulunmamaları sanığın astı olmamaları ve başkanın en az yüzbaşı rütbesinde bulunması şarttır.

Başkan ve üyeler yargılama süresi içinde sanığın ve birbirlerinin en yakın amiri olamazlar.

Kanunda yazılı nitelikte başkan ve üye bulunamaması:

Madde 5 – Nezdinde disiplin mahkemesi kurulan komutan veya askeri kurum amiri, bu mahkemenin yetkisine giren birliklerde kanunda yazılı nitelikte başkan ve üye yoksa veya mevcut olanların görevlerini yapmalarına kanuni engeller bulunursa uygun nitelikte başkan ve üyelerin seçimi için en yakın kıta komutanı veya askeri kurum amirine başvurur.

Disiplin subayı ve niteliği:

Madde 6 – (Değişik birinci fıkra: 12/6/2003-4895/2 md.) Teşkilâtında disiplin mahkemesi kurulan komutanlıklar veya askerî kurum amirlikleri ile Millî Savunma Bakanlığı Müsteşarlığında; yardımcılığı kaldırılan askerî hâkim sınıfına mensup subaylar arasından atanmış bir disiplin subayı bulunur. Askerî hâkim sınıfına mensup disiplin subayları, komutanlık ve askerî kurum amirliklerinin aynı zamanda hukuk müşaviridirler.

Refaketinde adli müşavir bulunan kıta komutanlığı ve askeri kurum amirliği nezdinde kurulan disiplin mahkemelerinde, disiplin subaylığı görevi bu adli müşavir veya yardımcıları tarafından yapılır.

(Değişik ilk cümle: 12/6/2003-4895/2 md.) Askerî hâkim sınıfına mensup subaylar arasından atanmış olan disiplin subayının veya bu görevi yapan adli müşavir veya yardımcısının bulunmaması yahut görevini yapmasını engelleyici sebeplerin var olması hâlinde disiplin subaylığı görevini diğer bir sınıf subayı yapabilir. Bu hallerde disiplin subayı, nezdinde disiplin mahkemesi kurulan komutan veya askeri kurum amiri ile Milli Savunma Bakanlığı Müsteşarı tarafından kıtada en az bir yıl hizmet görmüş olan ve taksirli suçlar dışında bir cürüm ile hükümlü bulunmayan teğmen ile binbaşı rütbesindeki subaylar arasından seçilir.

(Değişik dördüncü fıkra: 12/6/2003-4895/2 md.) Disiplin subaylıklarında ve disiplin mahkemelerinde tutanak kâtipliği yapmak üzere yeteri kadar asker kişi kullanılır. Kolordu ve daha büyük (Deniz ve Hava Kuvvetleri ile Jandarma Genel ve Sahil Güvenlik

Komutanlığında eşidi) kıt'a, karargâh ve askerî kurumlar ile Millî Savunma Bakanlığı Müsteşarlığı teşkilâtında kurulan disiplin subaylıklarında birer yazı işleri müdürü görev yapar.

Görev ve Yetki

Görev:

Madde 7 – Disiplin mahkemeleri asker kişilerin bu kanunda yazılı disiplin suçlarına ait davalara bakar. Şu kadar ki, bu kanunda yazılı disiplin suçlarından dolayı disiplin amiri, özel kanunlarda kendisine tanınan yetki içinde, oda veya göz hapsi verebileceği gibi disiplin mahkemesine de yollıyabilir.

Kuruluş yönünden yetki:

Madde 8 – Disiplin mahkemelerinin yetkisi, nezdinde kuruldukları komutanlığın, askeri kurum amirliğinin veya Milli Savunma Bakanlığı Müsteşarlığının kadro ve kuruluşu ile sınırlıdır.

Disiplin mahkemelerinin bu yetkileri Sahil Güvenlik Komutanının, Jandarma Genel Komutanının, Kuvvet Komutanlarının veya Milli Savunma Bakanlığı Müsteşarının göstereceği lüzüm üzerine veya doğrudan doğruya Genelkurmay Başkanlığınca genişletilebilir veya daraltılabilir.³

Rütbe yönünden yetki:

Madde 9 – (Değişik birinci fıkra: 12/6/2003-4895/3 md.) Tugay veya eşidi komutanlıkları veya askerî kurum amirlikleri teşkilâtındaki disiplin mahkemeleri erden yüzbaşıya kadar (yüzbaşı dahil) askerler ile diğer asker kişileri,⁴

Tümen ve eşidi komutanlıkları veya askeri kurum amirlikleri nezdindeki disiplin mahkemeleri erden yarbaya kadar (yarbay dahil) askerler ile diğer asker kişileri,

Kolordu ve eşidi komutanlıkları veya askeri kurum amirlikleri ile ordu komutanlıkları, Sahil Güvenlik Komutanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı ve Kuvvet Komutanlıkları, Milli Savunma Bakanlığı Müsteşarlığı nezdindeki disiplin mahkemeleri erden albaya kadar (albay dahil) askerler ile diğer asker kişileri,⁵

³ Bu fıkra; 22/2/2006 tarihli ve 5461 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle "Jandarma Genel Komutanının" ibaresinden önce gelmek üzere "Sahil Güvenlik Komutanının," ibaresi eklenmiştir.

⁴ 12/6/2003 tarihli ve 4895 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinde yer alan " 9 uncu maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir. " hükmüne istinaden; değiştirilen " Tugay veya eşidi komutanlıkları veya askerî kurum amirlikleri teşkilâtındaki disiplin mahkemeleri erden yüzbaşıya kadar (yüzbaşı dahil) askerler ile diğer asker kişileri, " hükmü madde metnine işlenmiş ve birinci fıkra ifadesi kullanılmıştır.

⁵ 22/2/2006 tarihli ve 5461 sayılı Kanunun 2 nci maddesiyle bu fıkra; "Jandarma Genel Komutanlığı" ibaresinden önce gelmek üzere "Sahil Güvenlik Komutanlığı," ibaresi eklenmiştir.

Genelkurmay Başkanlığı nezdindeki disiplin mahkemesi erden general ve amirale kadar (general ve amiraller dahil) askerler ile diğer asker kişileri yargılamaya yetkilidir.

Nezinde disiplin mahkemesi kurulan komutan veya askeri kurum amirinin rütbe bakımından aynı mahkemenin yetkisine dahil bulunması halinde bu komutan veya askeri kurum amiri bir üst komutanlık veya askeri kurum amiri nezdinde kurulan disiplin mahkemesinde yargılanır.

Ayrı disiplin mahkemelerine tabi kişilerin birlikte işledikleri suçlarda yetki:

Madde 10 – Bir disiplin suçu başka başka disiplin mahkemelerine tabi asker kişiler tarafından birlikte işlenirse en yüksek rütbelisinin tabi olduğu disiplin mahkemesi hepsi hakkında davaya bakmaya yetkilidir.

Bir disiplin suçu başka başka disiplin mahkemesine tabi eşit rütbeli asker kişiler veya rütbesiz asker kişiler tarafından birlikte işlenmiş olursa garnizon komutanı hepsi hakkında soruşturma yapacak nezdinde disiplin mahkemesi bulunan kıta komutanı veya askeri kurum amirini tayin eder. Birlikte suç işleyen asker kişiler ayrı ayrı garnizonlardaki kıta komutanlığına veya askeri kurum amirliğine tabi iseler bu halde yetkili merci, adli yönden bağlı oldukları müşterek üst komutan veya askeri kurum amiri tarafından tayin edilir.

Bu konulardaki yetki uyuşmazlıkları Genelkurmay Başkanlığı tarafından kesin olarak çözümlenir.

Yargılamayı gerektiren ilginin kesilmesi ve rütbe yükselmesi halinde yetki:

Madde 11 – Disiplin mahkemelerinin görev ve yetkileri bu mahkemelerde yargılanmayı gerektiren ilginin kesilmesi ile kalkmaz. Ancak sanık rütbe yükselmesi dolayısıyla tabi bulunduğu disiplin mahkemesinin yetkisi dışına çıkmış olursa yargılama yetkisi adli yönden üst komutan veya askeri kurum amiri nezdindeki disiplin mahkemesine geçer.

Hüküm veya yetki uyuşmazlıkları:

Madde 12 – Disiplin mahkemeleri arasında çıkacak hüküm veya yetki uyuşmazlıklarını adli yönden müşterek üst komutanlık veya askeri kurum amirliği nezdindeki disiplin mahkemesi çözümler.

Müşterek üst komutanlık veya askeri kurum amirliği bulunmadığı takdirde bu konulardaki uyuşmazlıklar Genelkurmay Başkanlığı nezdindeki disiplin mahkemesi tarafından çözümlenir.

İstirdat ve tazminata hüküm yetkisi:

Madde 13 – (Değişik birinci fıkra: 12/6/2003-4895/4 md.) Bu Kanunun 52 nci maddesinde yazılı disiplin suçlarından doğan ve ikiyüzellimilyon lirayı geçmeyen istirdat ve maddî tazminat davalarına da disiplin mahkemelerinde bakılır.

Nezdeinde disiplin mahkemesi kurulan komutan veya askeri kurum amirleri Hazineye ait zararları tesbit ve iddianameye yazarak kovuşturmakla görevlidirler.

Disiplin mahkemelerinde davanın görülmesine imkan kalmıyan hallerde kamu alacakları özel kanununa göre kovuşturulur.

Soruşturma

Disiplin suçlarının ihbar ve soruşturması:

Madde 14 – Maiyetinden birinin bir disiplin suçu işlediğini öğrenen her amir yetkisi dahilindeki oda veya göz hapsi cezalarıyla cezalandırılmasını uygun görmediği takdirde suçluluk sebeplerini ve suç delillerini kapsıyan bir vaka raporu düzenleyip bunu silsile yolu ile nezdeinde disiplin mahkemesi kurulan komutan veya askeri kurum amirine en geç üç gün içinde gönderir.

Nezdeinde disiplin mahkemesi kurulan komutan veya askeri kurum amiri herhangi bir suretle bir disiplin suçunun işlendiğini öğrendiğinde doğrudan doğruya disiplin cezası vermeye yetkili olur ve buna dayanarak oda veya göz hapsi cezasıyla cezalandırılmasını uygun görmez ise dava açılmasının gerekip gerekmediğine karar vermek üzere derhal disiplin hazırlık soruşturması yapılmasını emreder.

Aksi halde birinci fıkraya göre işlem yapılmak üzere keyfiyeti disiplin cezası vermeye yetkili en yakın disiplin amirine bildirir ve varsa evrakı gönderir.

Disiplin hazırlık soruşturması disiplin subayı tarafından en kısa zamanda yapılır. İhbarı yapan amir tarafından yapılan soruşturma yeter görülürse bu, disiplin hazırlık soruşturması yerine geçer.

(Ek: 27/4/1989 - 3554/2 md.) Seferberlik ve savaş halinde yapılacak hazırlık soruşturması, sanığın askerliğinin bitimine veya seferberliğin sona ermesine veya barışa kadar tatil edilebilir.

Disiplin soruşturması sonunda yapılacak işlem:

Madde 15 – Disiplin hazırlık soruşturması sonunda nezdeinde disiplin mahkemesi kurulan komutan veya askeri kurum amiri tarafından aşağıdaki işlem yapılır:

A) Eylem adliye mahkemelerinin veya askeri mahkemelerin görevine giren bir suç ise, evrak görevli mercie gönderilir.

B) Eylem bu kanunda yazılı bir disiplin suçu olmayıp, disiplin tecavüzü ise özel kanun hükümleri uygulanır.

C) Dava açılmasını gerektirir yeter sebepler bulunmazsa kovuşturmaya yer olmadığına karar verilir. Bu karar evvelce sorguya çekilmiş sanığa da tebliğ edilir.

D) Dava açılmasını gerektirir yeter sebepler varsa bir iddianame ile disiplin mahkemesinde dava açılır.

(Ek fıkra: 12/6/2003-4895/5 md.) Subay ve astsubay dışındaki asker kişiler hakkında açılan disiplin hazırlık soruşturması sonunda, birinci fıkrada belirtilen işlemler ile ilgili olarak, askerî hâkim sınıfına mensup disiplin subaylarına yazılı yetki verilebilir.

İddianameye nelerin yazılacağı:

Madde 16 – İddianameye sanığın kimliği, disiplin Suçu teşkil eden eylemin neden ibaret bulunduğu ve delilleri, uygulanması istenilen kanun maddesi, varsa Hazine zararı ve duruşmanın yer ve zamanı yazılır.

İddianame asker kişi olan sanığa en yakın amiri aracılığı ile tebliğ olunur. Bu hususta düzenlenecek belgede tebliğ ile sanığın imzaları ve tebliğ tarihi gösterilir. Diğer kişiler hakkında Tebligat Kanunu hükümleri uygulanır.

Tebliğ tarihi üzerinden iki gün geçmedikçe duruşma yapılamaz. Sanığın uygun görmesi ile bu süreden vazgeçilebilir.

Disiplin mahkemesinin toplanması:

Madde 17 – Disiplin mahkemesi, iddianamenin sanığa tebliğinden sonra, nezdinde kurulduğu komutanın veya askeri kurum amirinin emriyle toplanır.

(Ek fıkra: 12/6/2003-4895/6 md.) Subay ve astsubaylar dışındaki asker kişilerin davalarında, disiplin mahkemesini toplama yetkisi, askerî hâkim sınıfından olan disiplin subaylarına yazılı olarak verilebilir.

Sanık ve tanıkların çağırılması:

Madde 18 – Asker kişi olan sanık ve tanıklar emirle, diğerleri davetiye ile çağırılır. Bu davetiye, gelmezlerse zorla getirilecekleri de yazılır.

Duruşma

Duruşma usulü:

Madde 19 – Duruşma hükme katılacakların huzuru ile ara vermeksizin yapılır. Disiplin subayı ile tutanak katibinin bulunmaları şarttır. Zorunlu sebeplerle duruşma tehir ve talik edilebilir.

Sanık duruşmanın devamı süresince hazır bulundurulur. Duruşmaya özürsüz gelmeyen veya gelip de savuşan veya duruşmada bulunmak istemeyen sanığın yokluğunda duruşmaya devam edilip hüküm verilebilir.

Duruşma yönetimi:

Madde 20 – Duruşmanın yönetim ve disiplini başkana aittir. Duruşmanın disiplinini bozan her kişiyi başkan mahkeme salonundan çıkartır.

Duruşmanın açıklığı:

Madde 21 – Disiplin mahkemelerinde duruşma açık olur. Genel ahlakın veya kamu güvenliğinin korunması amacıyla duruşmanın tamamının veya bir kısmının kapalı yapılmasına mahkemece karar verilebilir. Kapalı yapılan yargılamanın yayımlanması yasaktır. Buna uymayanlar hakkında Basın Kanunu hükümleri uygulanır.

Sanığın astı olanlar duruşmada bulunamazlar.

Duruşmaya nasıl başlanacağı:

Madde 22 – Duruşmaya sanık, tanık ve bilirkişilerin yoklaması ile başlanır. Daha sonra sanığa başkan ve üyelerin davaya bakmalarına engel halleri hakkında, bir istemi bulunup bulunmadığı sorulur. Başkan tanıkları duruşma salonundan dışarıya çıkarır. Sanığın kimliği tesbit edildikten sonra iddianame disiplin subayı tarafından okunur.

Başkan ve üyelerin davaya bakamaması ve reddi:

Madde 23 – I - Disiplin mahkemelerinin başkan ve üyeleri aşağıdaki hallerde bu görevi yapamazlar veya aynı sebeplerle reddedilebilirler:

A) Suçtan kendisi zarar görmüş ise,

B) Sanık ve mağdur ile aralarında evlilik veya veraset ilişkisi bulunmuş veya bulunuyorsa,

C) Sanık veya suçtan zarar görenle aralarında kan veya sıhri usul ve fûru hısımlığı yahut evlat edinme ilişkisi veya üçüncü dereceye kadar (bu derece dahil) kan veya evlilik kalmasa bile ikinci dereceye kadar (bu derece dahil) sıhri civar hısımlığı varsa,

D) Aynı davada nezdinde disiplin mahkemesi kurulan komutan veya askeri kurum amiri sıfatı ile işlem veya disiplin subaylığı yahut sanık müdafiliği görevlerini yapmış ise,

E) Aynı davada tanık veya bilirkişi olarak dinlenmiş ise,

F) Tarafsızlığını şüpheyne düşürecek haller mevcutsa;

II - (**Değişik: 22/2/2006 - 5461/3 md.**) Hükme katılan disiplin mahkemesi başkan ve üyesi, aleyhine kanun yoluna gidilen disiplin mahkemesi hükmünün, üst disiplin mahkemesindeki incelenmesine katılamaz.

Sanığın sorgusu ve delillerin toplanması:

Madde 24 – İddianamenin okunmasından sonra sanık olay hakkında sorguya çekilir, varsa tanıklar dinlenir ve diğer deliller toplanır.

Disiplin mahkemesi istem üzerine veya kendiliğinden tanık dinlenmesine veya başka delillerin toplanmasına karar verebilir.

Delillerin toplanmasından sonra disiplin subayından esas hakkındaki istemi sorulur. Sanık savunmasını yapar. Son söz sanığındır.

Müdafi tutulması:

Madde 25 – Sanık soruşturmanın her safhasında bir müdafî tutabileceği gibi müdafîi yoksa disiplin mahkemesince de müdafî tutulabilir.

Sanık kendisine bir müdafî tutacağını beyan ve bundan dolayı mehil verilmesini talep ettiği takdirde mahkemece münasip bir mehil verilir.

Delillerin değerlendirilmesi:

Madde 26 – Disiplin mahkemesi toplanan delilleri duruşmada edineceği kanaata göre değerlendirir.

Duruşmanın bitmesi ve hüküm:

Madde 27 – Duruşma hükmün tefhimi ile biter:

(Ek: 27/4/1989 - 3554/3md.) Seferberlik ve savaş halinde komutan veya askeri kurum amirinin istemi üzerine disiplin mahkemesince, sanığın askerliğinin bitimine veya seferberliğin sona ermesine veya barışa kadar duruşmanın tatiline karar verilir.

Hüküm, sanığın beraetine veya hükümlülüğüne veya davanın düşmesine yahut disiplin mahkemesinin görevsizliğine veya yetkisizliğine dair olur.

Hükümlülük halinde, disiplin mahkemesince cezanın derhal yerine getirilmesine karar verilebilir.

Oyların toplanması:

Madde 28 – Disiplin mahkemelerinde hüküm ve kararlar oy birliği veya oyçokluğu ile verilir. Oylar dağılırsa sanığın en çok aleyhinde olan oy, çokluk elde edilinceye kadar kendisine daha yakın olan oya tabi olur.

Oy, küçük rütbeden başlayıp rütbe ve kıdem sırası ile verilir.

Hükmün gerekçesi:

Madde 29 – I - Sanık mahkûm olursa hükmün gerekçesinde:

A) Mahkemece disiplin suçunun kanuni unsurları olarak sabit ve muhakkak sayılan vakıalar.

B) Duruşma sırasında kanunda yazılı olup cezanın kaldırılmasını veya azaltılmasını yahut çoğaltılmasını gerektiren hallerin varlığı ileri sürülmüş ise bunların sabit sayılıp sayılmadığı.

C) Uygulanan ceza maddesi ve ceza miktarının tayinine mahkemeyi sevk eden haller. Gösterilir.

II - Sanık beraet ederse hükmün gerekçesinde, sanığın isnat olunan eylemi işlediğinin sabit olmamasından mı yoksa işlenen eylemin bu kanuna göre suç sayılmamasından mı beraete hükmedildiği gösterilir.

İtiraza hakkı olanlar:

Madde 30 – Nezdinde disiplin mahkemesi kurulan komutan veya askeri kurum amiri veya sanık itiraz hakkına sahiptirler.

(Ek fıkra: 22/2/2006 - 5461/4 md.) Subay ve astsubay dışındaki asker kişiler hakkında disiplin mahkemeleri tarafından verilen hükümler ile ilgili olarak, teşkilâtında disiplin mahkemesi kurulan komutan veya askerî kurum amiri tarafından askerî hâkim sınıfına mensup disiplin subaylarına itiraz hakkını kullanabilmeleri için yazılı yetki verilebilir.

İtiraz süresi ve inceleme mercii:

Madde 31 – Disiplin mahkemelerinden verilen hükümlere karşı tefhim veya tebliğinden itibaren üç gün içinde bir üst disiplin mahkemesinde itiraz edilebilir.

Milli Savunma Bakanlığı Müsteşarlığı ile Genelkurmay Başkanlığı nezdinde kurulan disiplin mahkemelerinin hükümlerine karşı yapılan itirazı, itiraz edilen hükme katılmıyan ve onlardan daha kıdemli olan başkan ve üyelerden kurulu yeni bir kurul inceler. Buna rağmen uygun nitelikte başkan ve üye bulunmazsa, en yüksek komuta makamından itibaren sıra ile aşağı derecelerdeki komuta mevkilerinde bulunan subaylar başkan ve üye olarak görevlendirilirler.

İtirazın nereye yapılacağı, şekli ve sebepleri:

Madde 32 – İtiraz, hükmü veren disiplin mahkemesinin nezdinde kurulduğu komutana veya askeri kurum amirine yapılır.

İtiraz sebepleri yazılı olarak verilebileceği gibi sanığın en yakın amirine yapılacak beyan üzerine düzenlenecek bir tutanak şeklinde de olabilir.

İtiraz, kural olarak hükmün kanuna aykırılığı sebebine dayanır.

Hukuki bir kuralın uygulanmaması yahut yanlış uygulanması kanuna aykırılıktır.

Aşağıdaki hallerde kanuna mutlak aykırılık var sayılır:

A) Disiplin mahkemesinin kanun dairesinde kurulmamış olması,

B) Başkan ve üyelik niteliklerini haiz olmıyan bir başkan veya üyenin hükme katılması,

C) Makbul bir şüpheden dolayı hakkında ret istemi olup da bu istem kabul edildiği halde başkan veya üyenin hükme katılması, veyahut bu istemin kanuna aykırı olarak reddolunması suretiyle başkan ve üyenin hükme katılmış olması,

D) Disiplin mahkemesinin kanuna aykırı olarak davaya bakmaya kendisini görevli veya rütbe yönünden yetkili görmesi,

E) Disiplin subayının veya kanunen bulunması gerekli diğer bir kişinin yokluğunda duruşma yapılması,

F) Sözlü duruşma sonucu olarak verilen hükümde duruşmanın açıklığı kuralına uyulmamış olması,

G) Hükmün gerekçesiz bulunması,

H) Hüküm için önemli olan noktalarda mahkeme kararı ile savunma hakkının kısıtlanmış olması,

İtiraz halinde yerine getirmenin geri bırakılması:

Madde 33 – İtiraz, aleyhine itiraz olunan hükmün yerine getirilmesini geri bıraktırır. Ancak disiplin mahkemesince cezanın derhal yerine getirilmesine karar verilmişse bu hüküm uygulanmaz.

İtirazın incelenmesi:

Madde 34 – İtiraz üzerine üst disiplin mahkemesi disiplin subayı en geç üç gün içinde gerekli incelemeyi yapar ve mütalaası ile birlikte dosyayı mahkemeye verir. Mahkeme en geç üç gün içinde dosyayı inceliyerek kararını verir.

Üst disiplin mahkemesi gerekli gördüğü soruşturmanın yapılmasını isteyebilir veya soruşturmayı kendisi yapabilir. Bu halde soruşturma için geçecek süre üç günlük süreye dahil değildir.

İtirazı inceleme merciinin kararları:

Madde 35 – Üst disiplin mahkemesi itirazı yerinde görürse davanın esasına hükmeder. Aksi halde itirazı reddeder. İtiraz üzerine verilen kararlar kesindir.

Gözetim ve teftiş:

Madde 36 – Disiplin mahkemeleri ile disiplin subaylıklarının ve disiplin ceza ve tutuk evlerinin idari işlerinin gözetimi, silsile yolu ile komutanlıklarca veya askeri kurum amirliklerince teftişi, Milli Savunma Bakanlığı Askeri Adalet müfettişlerince genel hükümlere göre yapılır.

Bu gözetim ve teftiş görevine dayanılarak yargı işlerine karışılmaz.

Hükümlerin Kesinleşmesi ve Yerine Getirilmesi

Hükmün kesinleşmesi:

Madde 37- (Değişik: 12/6/2003-4895/7 md.)

Disiplin mahkemelerince verilen hükümlerden süresi içinde itiraz olunmayan veya itiraz olunup da üst disiplin mahkemesince hakkındaki itiraz sonuçlanan hükümler kesinleşir. Bu hükümlerin yerine getirilmesi lüzumu, disiplin mahkemesi başkanı tarafından hüküm altına alınır ve imza edilir.

Cezaların yerine getirilmesi:

Madde 38 – Disiplin mahkemelerince verilen ve kesinleşen oda veya göz hapsi cezaları:

A) (**Değişik: 12/6/2003-4895/8 md.**) Subaylar, astsubaylar, sivil personel, uzman jandarma ve uzman erbaşlar hakkında:

I. Göz hapsi cezalarında:

a) Resmî daire, kışla, eğitim alanları ile sair yerlerdeki hizmetlerine devam ederler.

b) Hizmetin bitiminden sonra hiçbir yere gidemezler. Kışlada veya resmî odalarda kalırlar.

c) Hizmete ilişkin olanlar dışında hiçbir ziyaret kabul edemezler.

II. Oda hapsi cezalarında:

a) Mümkün olduğu takdirde, cezayı tek başlarına belirli bir hapis odasında geçirirler.

b) Emir veremezler.

c) Genel hizmet yapamazlar.

B) Askeri öğrenciler hakkında:

a) Oda hapsi cezasını belirli hapis odalarında topluca geçirirler.

b) Hapis odalarının kapısında bir nöbetçi bulundurulur.

C) Erbaş ve erler hakkında:

a) Oda hapsi cezasını belirli hapis odalarında topluca geçirirler.

b) Hapis odalarının kapısında bir nöbetçi bulundurulur.

c) Erbaşlar genel hizmet yapamazlar. Erler ağır askeri hizmetlerde kullanılabilirler.

D) (**Mülga: 12/6/2003-4895/8 md.**)

(**Ek: 27/4/1989 - 3554/4 md.**) Seferberlik ve savaş halinde teşkilatında disiplin mahkemesi kurulan komutan veya askeri kurum amiri, disiplin mahkemesince verilen cezanın yerine getirilmesini, hükümlünün askerliğinin bitimine veya seferberliğin sona ermesine veya barışa kadar geri bırakabilir.

Mali hükümlerin yerine getirilmesi:

Madde 39 – (Değişik: 27/4/1989 - 3554/5 md.)

Disiplin mahkemelerinin istirdat ve tazminata dair verdikleri hükümler maliye dairelerine bildirilerek bu dairelerce 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre yerine getirilir.

Yazılı emir:

Madde 40 – Disiplin mahkemeleri tarafından verilip kesinleşmiş bulunan hükümlerde kanuna aykırılık bulunduğunu öğrenen Genelkurmay Başkanı, Askeri Yargıtaya başvurması için Askeri Yargıtay Başsavcısına yazılı emir verilmesi hususunda Milli Savunma Bakanından istemde bulunur.

Bu istem üzerine veya ayrıca Milli Savunma Bakanı disiplin mahkemelerince verilip kesinleşmiş bulunan hükümlerde kanuna aykırılık bulunduğunu öğrenirse, Askeri Yargıtaya başvurması için Askeri Yargıtay Başsavcısına yazılı emir verebilir.⁶

Bu hususta yazılı emir ile ilgili Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunundaki hükümler uygulanır. **(İptal ikinci, üçüncü ve dördüncü cümle: Anayasa Mahkemesi'nin 17/5/2007 tarihli ve E.: 2004/13, K.: 2007/58 sayılı Kararı ile.)**

İKİNCİ KISIM

Disiplin Suçları ve Cezaları

Disiplin suç ve cezaları:

Madde 41 – Disiplin suçları, bu kanunun oda hapsi veya, göz hapsi ile cezalandırdığı eylemlerdir. Bu kanuna göre verilecek oda veya göz hapsi cezaları üç günden iki aya kadardır. Erbaşlar hakkında asli ceza ile birlikte rütbenin geri alınması cezası da verilebilir.

(Değişik ikinci fıkra: 12/6/2003-4895/9 md.) Uzman jandarmalar ve uzman erbaşlar hakkında, rütbenin geri alınması hususunda, özel kanunlarının hükümleri uygulanır.

Disiplin mahkemesi, bu kanunu uygularken, maddede yazılı cezanın aşağı ve yukarı hadleri arasında cezayı serbestçe takdir eder.

(Ek: 27/4/1989 - 3554/6 md.) Seferberlik ve savaş halinde verilecek cezalar üçte birden az olmamak üzere bir katına kadar arttırılır. Ancak, tertip olunan ceza Kanunda gösterilen cezanın azami haddini geçemez.

Cezaların toplanması:

Madde 42 – Cezaların toplanması halinde, aynı çeşit cezalar toplanarak, başka çeşit cezalar ayrı ayrı çektirilir.

Disiplin suçlarında zamanaşımı:

Madde 43 – Disiplin suçlarına ait davalarla, suç tarihinden itibaren beş ay içinde disiplin mahkemelerince hüküm verilmemiş olursa dava zamanaşımına uğrar.

(Ek: 27/4/1989 - 3554/7 md.) 14 ve 27 nci maddeler gereğince soruşturmanın veya duruşmanın tatiline karar verilmesi halinde, tatil süresi içinde zaman aşımı işlemez.

Oda ve göz hapsinde ceza zamanaşımı:

Madde 44 – Oda ve göz hapsi cezaları kesinleştikleri tarihten itibaren bir yıl içinde zamanaşımına uğrar.

(Ek: 27/4/1989 - 3554/8 md.) 38 inci madde gereğince cezanın yerine getirilmesinin geri bırakılması halinde, geri bırakma süresi içinde zamanaşımı işlemez.

⁶ 22/2/2006 tarihli ve 5461 sayılı Kanunun 5 inci maddesiyle; bu fıkarda yer alan "verir" ibaresi "verebilir" şeklinde değiştirilmiştir.

Disiplin mahkemelerinden verilen cezalar ve erteleme:

Madde 45 – Bu kanunun 52, 53, 54, 55, 56, 58, 59, 60 ve 61 inci maddeleri gereğince verilenler dışında disiplin mahkemelerinden verilen cezalar ertelenemez.

Oda ve göz hapsinin kimlere verileceği:

Madde 46 – (Değişik: 12/6/2003-4895/10 md.)

Oda hapsi bütün asker kişilere; göz hapsi ise subaylara, astsubaylara, sivil personele, uzman jandarmalara ve uzman erbaşlara verilir.

Amir ve üste saygısızlık:

Madde 47 – Hizmette veya hizmete ilişkin hallerde amire ve üste zorunlu olduğu Saygıyı göstermeyen veya uyarmayı saygı duruşu ile kabul edip dinlemiyenler, bir aya kadar oda veya göz hapsi ile cezalandırılırlar.

İtaatsizlik edenler:

Madde 48 – Kast veya ihmal ile hizmete ait emri tam yapmamak, değiştirmek veya sınırını aşmak suretiyle itaatsizlik edenlere on günden iki aya kadar oda veya göz hapsi cezası verilir.

Bilerek doğru söylemeyenler:

Madde 49 – Hizmette ait işlerde amirin sorusuna karşı bilerek doğru söylemeyenler bu eylemlerinden hizmet aksamamış ise bir aya kadar oda veya göz hapsi ile cezalandırılırlar.

Kısa süreli kaçma ve izin süresini geçirme:

Madde 50 – (Değişik: 12/6/2003-4895/11 md.)

Kıt'asından veya görev yerinden kaçanlardan altı gün içinde kendiliğinden gelenler on günden bir aya kadar oda hapsi cezası ile cezalandırılır. Bu eylem görevli iken işlenmiş veya silâh, mühimmat, donatım veya bir askerî taşıma aracı birlikte götürülmüş yahut mükerrer olarak işlenmiş ise yirmi günden iki aya kadar oda hapsi cezası verilir.

İzin süresini özürsüz altı güne kadar geçirenler yedi günden bir aya kadar oda veya göz hapsi cezası ile cezalandırılır. Bu eylem mükerrer olarak işlenmiş ise yirmi günden iki aya kadar oda hapsi veya göz hapsi cezası verilir.

Kaçmaya kalkışanları haber vermiyenler:

Madde 51 – Bir kaçmaya kalkışmayı doğru olarak haber alıp da kaçmanın önü alınabilecek bir zamanda bunu amirine haber vermiyenler kaçma olmuş ise yedi günden iki aya kadar oda hapsi cezası ile cezalandırılırlar.

Hizmete mahsus eşyanın harabolmasına sebebiyet verenler veya kaybedenler

Madde 52 – (Değişik: 12/6/2003-4895/12 md.)

Hizmete mahsus ve değeri ikiyüzellimilyon lirayı geçmeyen eşyayı özürsüz kaybedenler veya harap olmasına sebebiyet verenler, eşyanın değeri de göz önünde bulundurularak iki aya kadar oda veya göz hapsi cezası ile cezalandırılır.

Astına hizmetle ilgili olmıyan emir verenlerle hediye istiyen veya borç alanlar:

Madde 53 – Astlarına hizmetle ilgisi olmıyan emir verenler, astlarından hediye istiyenler veya borç alanlar on günden iki aya kadar oda veya göz hapsi cezası ile cezalandırılırlar.

Astlarını gözetim görevinde ihmal ve kusuru olanlar:

Madde 54 – Astlarını gözetim görevinde ihmal ve kusuru olanlar veya astlarının suçlarını haber vermiyenler, onbeş güne kadar oda veya göz hapsi cezası ile cezalandırılırlar,

Astına söven, hakaret eden ve kötü davrananlar:

Madde 55 – Astına sövenler, hakaret edenler veya askeri usul ve kurallar ve nizamlar dışında kötü davrananlar iki aya kadar oda veya göz hapsi cezası ile cezalandırılırlar.

Nöbet talimatına aykırı hareket edenler:

Madde 56 – Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu ve Yönetmeliğinde belirtilen nöbet görevlerini yaparken nöbet yerini terk edenler ve başka surette nöbet talimatına aykırı hareket edenler bu eylemlerinden dolayı hizmet aksamamış veya maddi bir zarar doğmamışsa iki aya kadar oda veya göz hapsi cezası ile cezalandırılırlar.

Hoşnutsuzluk yaratanlar:

Madde 57 – Arkadaşları arasında söz veya fiilleri ile hoşnutsuzluk yaratanlar bir aya kadar oda veya göz hapsi ile cezalandırılırlar.

Sarhoşluk ve yasak edilen yerlere girmek:

Madde 58 – Resmi üniforma ile genelevlere, kumarhanelere, meyhanelere, barlara ve girilmesi garnizon komutanlıklarınca yasaklı başka yerlere girenler veya sarhoşluğu gizlenmiyecek derecede olanlar yedi günden bir aya kadar oda veya göz hapsi cezası ile cezalandırılırlar.

Sarhoşluk eylemi görev sırasında işlenmiş ise verilecek ceza onbeş günden iki aya kadar oda veya göz hapsidir.

Kumar oynıyanlar:

Madde 59 – Kumar oynayanlar, bir aya kadar oda veya göz hapsi cezası ile cezalandırılırlar.

Meslek kuruluşlarına, izin verilmeyen derneklere, spor kulüplerinin faal üyeliklerine girenler:

Madde 60 – (Değişik: 23/6/1983 - 2861/3 md.)

Meslek kuruluşlarına, Milli Savunma Bakanlığınca yayımlanan listede adı bulunmayan derneklere veya spor kulüplerinin faal üyeliklerine girenler on günden iki aya kadar oda veya göz hapsi cezası ile cezalandırılırlar.

Yasak edilen kitap ve saireyi okuyan veya bulunduranlar:

Madde 61 – Askeri öğrenci, er ve erbaşlar tarafından okunması veya bulundurulması Genelkurmay Başkanlığınca yasak edildiği bildirilen kitapları, dergileri ve her türlü yazıları okuyan veya bulunduranlar onbeş güne kadar oda hapsi cezası ile cezalandırılırlar.

Yasak edilen cihaz ve aletleri bulunduran veya kullananlar:

Madde 61/A– (Ek: 19/6/2010-6000/21 md.)

Kıt'a, karargah ve kurumlarda ya da görev esnasında bulundurulması veya kullanılması emirle yasak edilen; cep telefonu, bilgisayar, radyo, teyp, fotoğraf makinesi gibi görüntü, ses ve benzeri verileri ve bilgileri kaydeden, depolayan veya ileten her türlü cihaz ve aletler ile aksamalarını bulunduran veya kullananlar on günden bir aya kadar oda veya göz hapsi cezasıyla cezalandırılırlar.

Disiplin cezalarının etkisi:

Madde 62 – Yedek subay, yedek astsubay, (uzatmalılar ve uzman erbaşlar hariç) erbaş ve erler hakkında disiplin mahkemeleri tarafından verilen ve yerine getirilen oda hapsi cezaları askerlik hizmeti sürelerinden indirilir ve bu kişiler o kadar süre geç terhis edilir.⁷

Muvazzaf subay (...) ⁸ ve astsubaylar, sivil personel ile uzman erbaş ve sözleşmeli erbaş ve erler hakkında verilen ve yerine getirilen oda ve göz hapsi cezaları bunların yükselmelerinde nazara alınmak üzere sicillerine işlenir.⁹

Son Hükümler

⁷ 25/6/2019 tarihli ve 7179 sayılı Kanunun 62 nci maddesiyle bu fıkra "Yedek subay," ibaresinden sonra gelmek üzere "yedek astsubay," ibaresi eklenmiştir.

⁸ 12/6/2003 tarihli ve 4895 sayılı Kanunun 13 üncü maddesiyle bu fıkra "askeri memur" ibaresi, madde metninden çıkarılmıştır.

⁹ 10/3/2011 tarihli ve 6191 sayılı Kanunun 10 uncu maddesiyle, bu fıkra "uzatmalılar ve uzman erbaşlar" ibaresi "uzman erbaş ve sözleşmeli erbaş ve erler" şeklinde değiştirilmiştir.

Askerî Ceza Kanunu, Askerî Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunu, Türk Ceza Kanunu ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun uygulanması:¹⁰

Madde 63 – Bu kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde Askeri Ceza Kanunu ile Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunu hükümleri disiplin mahkemelerinde de uygulanır.

(Ek fıkra: 31/3/2005 – 5329/2 md.; Değişik ikinci fıkra: 26/2/2008-5739/2 md.) Bu Kanunda açıkça belirtilmediği sürece, 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun Birinci Kitap Üçüncü Kısım Birinci Bölüm hükümleri ve zamanaşımı süresine ilişkin hükümleri, 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin hükümleri ile 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun hükümleri, disiplin suç ve cezaları hakkında uygulanmaz.

Uygulanmayacak kanun hükümleri:

Madde 64 – Askeri Ceza Kanununun bu kanunun cezalandırdığı suçlara ait hükümleri ve diğer kanunların bu kanuna aykırı hükümleri disiplin mahkemelerinin kurulup fiilen göreve başladıkları tarihte yürürlükten kalkar.

Geçici Madde 1 – Bu kanuna göre kurulacak disiplin mahkemeleri, kanunun yürürlüğe girdiği tarihten başlayarak en geç üç ay içinde kurulur.

Bu mahkemelerin hangi tarihte fiilen göreve başlayacakları Genelkurmay Başkanlığınca tesbit olunur.

Geçici Madde 2 – Disiplin mahkemelerinin kurulup fiilen göreve başladıkları tarihte askeri savcılıklarla askeri mahkemelerde bulunan ve henüz neticelendirilmemiş olan soruşturma ve dava dosyalarından disiplin mahkemelerinin görevi içine giren suçlara aid olanlar, görevsizlik kararıyla, nezdinde disiplin mahkemesi kurulan yetkili kıta komutanı veya askeri kurum amirine gönderilir.

Duruşma safhasında olan dosyalar için yeniden iddianame düzenlenmeden dava dosyası görevli disiplin mahkemesine verilir.

Kanunun yürürlüğe girişi:

Madde 65 – Bu kanunun kuruluşu ait hükümleri yayımı tarihinde, diğer hükümleri ise disiplin mahkemelerinin kurulup fiilen göreve başladıkları tarihte yürürlüğe girer.

¹⁰ Bu madde başlığı "Askeri Ceza ve Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunlarının uygulanması: " iken 31/3/2005 tarihli ve 5329 sayılı Kanunun 2 nci maddesiyle metne işlendiği şekliyle değiştirilmiştir.

Madde 66 – Bu kanunu Milli Savunma Bakanı yürütür.

16/6/1964 Tarihli ve 477 Sayılı Kanuna İşlenemeyen Hükümler

1 – 19/6/2010 tarihli ve 6000 sayılı Kanunun Geçici Maddesi:

Geçici Madde 1 – Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce, Kanunun 21 inci maddesiyle 477 sayılı Kanuna eklenen 61/A maddesinde belirtilen eylemler sebebiyle emre itaatsizlikte ısrar suçundan askeri mahkemelerce verilmiş ve henüz kesinleşmemiş olan hükümler ile kesinleşmiş ancak infaz edilmemiş olan mahkumiyet kararları hakkında; hükmü veren askerî mahkeme tarafından, sanık veya hükümlülerin başvurusu aranmaksızın ve askerî savcının yazılı görüşü alınmak suretiyle, dosya üzerinden inceleme yapılarak, şartları mevcut ise infazın durdurulmasına, askerî mahkemenin görevsizliğine ve dosyanın yetkili ve görevli disiplin mahkemesine gönderilmesine karar verilir.

Bu dosyalardan Askerî Yargıtay Başsavcılığında ve Askerî Yargıtay’da inceleme aşamasında olanlar, hükmü veren askerî mahkemeye iade edilir ve bunlar hakkında da birinci fıkra hükmü uygulanır.

**477 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK GETİREN
MEVZUATIN VEYA ANAYASA MAHKEMESİ TARAFINDAN İPTAL
EDİLEN HÜKÜMLERİN YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ TARİHİNİ
GÖSTERİR LİSTE**

Değiştiren Kanunun/İptal Eden Anayasa Mahkemesinin Kararının Numarası	477 sayılı Kanunun değişen veya iptal edilen maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
2688	—	3/7/1982
2861	—	25/6/1983
3269	—	25/3/1986
3554	—	27/4/1989
4895	—	18/6/2003 tarihinden 2 ay sonra
5329	63	1/6/2005
5461	8, 9, 23, 30, 40	28/2/2006
5739	63	1/3/2008
6000	61/A ve İşlenemeyen Hüküm	30/6/2010
6191	62	22/3/2011

6413	1	16/2/2013
7179	62	26/6/2019